[2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 439

ਸ਼ੀਲਾ ਸੇਬੇਸਟੀਅਨ

ਬਨਾਮ

ਆਰ. ਜਵਾਹਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ

(2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 359-360)

11 ਮਈ, 2018

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇਜੇ.]

ਪੈਨਲ ਕੋਡ, 1860ss.420, 464, 465 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ (PoA) ਬਣਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਕਤ PoA ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ 2 ਤੋਂ s.464 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, s.464 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੋਵੇ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾੜੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ PoA ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ PoA ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ - ਇੱਕਤਰਫਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਲਚਕੀਲੇਪਣ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਨ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1. ਧਾਰਾ 463 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 463, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 465 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 463 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 463 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 19][447-ਏ-ਸੀ]

2. ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇਸਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ "ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਖੋਜ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25, 26][449-E-H; 450-A]

3. ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ, ਸੰਜੋਗ, ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਲਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਜਾਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟੇਟਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਹਿਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪੀਓਏ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੀਓਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਕਪਾਸੜ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ

ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇ। [ਪੈਰਾ 27, 28][450-C-E, G; 451-A]

ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751: [2009] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 845; ਮੀਰ ਨਾਗਵੀ ਅਸਕਰੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643: [2009] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 124; ਲਤੇਸ਼ @ ਦਾਦੂ ਬਾਬੂਰਾਓ ਕਾਰਲੇਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਬਿਪਿਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੋਂਗਥਮ ਮਨਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 622: [1996] 7 ਪੂਰਕ। ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 611 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਕਿਨਸ ਬਨਾਮ ਗਿੱਲ (1896) 2 QB 310 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ
[1996] 7 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 611 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੈਰਾ 5
[2009] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 845 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ
[2009] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 124 ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ
(2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 359-360
ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੇ 25.01.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, 2005 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਰ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 523 ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ। ਆਰ. ਸੀ. ਨੰ. 546 ਆਫ 2005।

ਆਰ. ਆਨੰਦ ਪਦਮਨਾਬਨ, ਰੋਮਿਲ ਪਾਠਕ, ਅਨੰਨਿਆ ਮੁਖਰਜੀ, ਅਕਸ਼ੈ ਆਰ. (ਪ੍ਰਮੋਦ ਦਿਆਲ ਲਈ), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।
ਸਬਰੀਸ਼ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਵਾਈ. ਵਿਲੀਅਮ ਵਿਨੇਥ ਕੁਮਾਰ, ਵੀ. ਜੀ. ਪ੍ਰਗਾਸਮ (ਮੈਸਰਜ਼ ਲੀਜਨ ਆਫ ਲਾਇਰਜ਼ ਲਈ), ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ 25.01.2008 ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮਦਰਾਸ, ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ 2005 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 523 ਅਤੇ 546 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 [ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.'] ਦੀ ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਤਹਿਤ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਂ) ਵੱਲੀਯੂਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 1777/1A, 1778/1,1779/1 ਅਤੇ 1779/2 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, (ਆਰ. ਜਵਾਹਰਾਜ), ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਜਿਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ PoA') ਬਣਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਏਜੰਟ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ PoA ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, (ਰਾਜਪੰਡੀ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 14.03.1998 ਨੂੰ FIR ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 420, 423 ਅਤੇ 424, IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

3. ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, (ਰਾਜਪੰਡੀ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। 1, ਧਾਰਾ 420,423 ਅਤੇ 465, IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 424 ਅਤੇ 465 ਦੇ ਨਾਲ 109, IPC ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ। ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਲੀਯੂਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ C.C. ਨੰ: 62/1999 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ । ਨੂੰ ਧਾਰਾ 465, IPC ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ 12.03.2003 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 465, IPC ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 1 ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 2,000/- ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

4. ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ Ld. ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। 2003 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 72 ਅਤੇ 78 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਤਿਰੂਨੇਲਵੇਲੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਜਿਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ੀਲਾ ਸੇਬੇਸਟੀਅਨ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਜਵਾਹਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ [ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.]

5. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮਦੁਰਾਈ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਿਪਿਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੋਂਗਥਮ ਮਨੀਅਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1996 (11) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 622 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਧਾਰਾ 464, IPC ਦੀ ਲੋੜ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, "ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾਤਮਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੀ ਧੀ) ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੌਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਅਲੀ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

8. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਾ 464, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਲਈ ਕੁਝ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 1 (ਨਾਰਾਇਣਨ ਪਿੱਲਈ), ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 08.12.1997 ਨੂੰ, ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟੋਮਨੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ P.W.I ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ P.W. 1 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ P.W. 1 ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਖੁਦ ਕੀਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪਨੰਗੁੜੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ PW 1 ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਏ, PW 1 ਨੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1 ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਕਤ ਡੀਡ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਵੱਲੀਯੂਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਮੈਂ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਗੂਠਾ ਲਗਾਇਆ।

11. PW 2 (ਆਇਰਿਨ ਐਡਵਰਡ) ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਨੰਗੁੜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਧਨਰਾਜ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਜਾਅਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਾਪਾਂਡੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, PW 2 ਨੇ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਚੇਨਈ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਫਿਰ PW 2 ਅਤੇ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ।

12. PW 3 (ਰਾਮਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ), ਜੋ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੌਰਾਨ PW 1 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੱਚੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। PW3 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ PW1 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13. PW 4 (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਤਾ) ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਰਾਜਾਪਾਂਡੀ ਨੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਜਵਾਹਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਿਸਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ।

14. ਪੀਡਬਲਯੂ 6 (ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗਰਾਜਾ) ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਡੋਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ।

15. ਪੀਡਬਲਯੂ 7 (ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮੂ) ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਖ਼ਤ ਅਤੇ ਡੈਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੇ ਅਸਲ ਦਸਤਖ਼ਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹਨ।

16. ਪੀਡਬਲਯੂ 8 (ਸ਼੍ਰੀ ਐਲਬੋਨਸ ਜ਼ੇਵੀਅਰ), ਇੱਕ ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਡੈਰਿਸ ਵਿਕਟਰ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

17. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, 'ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ।
463. ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ [ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ] ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ [ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ] ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

18. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 464, IPC ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ-

464. ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ।-ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪਹਿਲਾਂ। ਜੋ ਬੇਈਮਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ-

(a) ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਦਸਤਖਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ;

(d) ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ,

ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ, ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ, ਸੀਲ ਕੀਤਾ, ਚਲਾਇਆ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਣਾਇਆ, ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ, ਸੀਲ ਕੀਤਾ, ਚਲਾਇਆ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਾਂ

ਦੂਜਾ। ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ, ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ, ਚਲਾਇਆ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮਰਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

ਤੀਜਾ। ਜੋ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ, ਸੀਲ ਕਰਨ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ 1. ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ 2. ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 3. ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਦਸਤਖਤ ਲਗਾਉਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (d) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 463 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 463, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਦੋਂ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ, ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 465 ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 465 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 463 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 463 ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 465 ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਧੂਰਾ ਰਹੇਗਾ।

20. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲਿਨ ਜੇ., ਇਸਨੂੰ ਡਿਕਿੰਸ ਬਨਾਮ ਗਿੱਲ, (1896) 2 QB 310 ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਜੋ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਟੈਂਪ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਬਣਾਉਣਾ", ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ।

21. ਇਹ ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਓਰਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ., (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751 ਕਿ-

"ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ', ਜੇਕਰ
(1) ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ; ਜਾਂ

(ii) ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ;
ਜਾਂ
(iii) ਉਸਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

22. ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ (ਉਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਧਾਰਾ 467, ਆਈਪੀਸੀ) ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ (ਧਾਰਾ 471, ਆਈਪੀਸੀ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 463, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 464, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟੈਂਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 467 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟੈਂਟ ਕੋਲ ਨਾ ਹੋਵੇ।

23. ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

"ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਾਲਕ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ 'ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਚਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ (ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 467 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 471 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਸ਼ੀਲਾ ਸੇਬੇਸਟੀਅਨ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਜਵਾਹਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ [ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਜੇ.]

24. ਮੀਰ ਨਾਗਵੀ ਅਸਕਰੀ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ, (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:

"ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਧਾਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਾਪਦੰਡ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਊਚਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਧਾਰਾ 464 ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਜੋ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਭਾਵ ਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

25. ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵ, ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇਸਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 464 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 464 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

26. "ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ "ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ' ਅਤੇ 'ਧੋਖਾਧੜੀ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਤੱਥ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 2 ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੈਅ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

27. ਲਤੇਸ਼ @ ਦਾਦੂ ਬਾਬੂਰਾਓ ਕਾਰਲੇਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 'ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ' ਨੂੰ "ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਿਧਾਂਤਕ। "ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ੱਕ, ਇਤਫ਼ਾਕ, ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਲਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਜਾਂ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟੇਟਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪਹਿਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪੀਓਏ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

28. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮਾੜੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੀਓਏ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ

ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀਓਏ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਕਪਾਸੜ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਤਾਲਮੇਲ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਹਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੇ।

29. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 464 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ